

ΕΤΗΣΙΑ ΕΚΘΕΣΗ ΤΜΗΜΑ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ ΓΙΑ ΤΟ 2018

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Το Τμήμα Περιβάλλοντος είναι η αρχή που προστατεύει και αναβαθμίζει το περιβάλλον στοχεύοντας στην αιεφόρο ανάπτυξη και τη βελτίωση της ποιότητας ζωής.

Ο ρόλος του Τμήματος Περιβάλλοντος είναι αφενός συμβουλευτικός και αφορά στη διαμόρφωση της πολιτικής της κυβέρνησης σε θέματα περιβάλλοντος και αφετέρου εκτελεστικός αφού εφαρμόζει τις πλείστες νομοθεσίες που αποσκοπούν στην προστασία του περιβάλλοντος.

Αποστολή του Τμήματος είναι η προστασία του περιβάλλοντος μέσα από την αποτελεσματική διαχείριση του και την ενδυνάμωση της ευαισθητοποίησης των πολιτών προς όφελος της υγείας, της ποιότητας ζωής και της βιοποικιλότητας για τη σημερινή κοινωνία και τις μελλοντικές γενιές. Αυτή επιτυγχάνεται μέσα από την ορθολογική χρήση πόρων και διαχείριση αποβλήτων, την εκ των προτέρων εκτίμηση των επιπτώσεων της ανάπτυξης στο περιβάλλον, τον έλεγχο της ρύπανσης, και την αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής καθώς και των κίνδυνων απώλειας ειδών και οικοτόπων, συνεισφέροντας ταυτόχρονα στην ενίσχυση της πράσινης ανάπτυξης.

Το Τμήμα έχει ουσιαστικό συντονιστικό ρόλο για την εφαρμογή νομοθεσιών και πολιτικών για την εφαρμογή των οποίων απαιτείται η συνεργασία με άλλα Υπουργεία και Τμήματα της Κυβέρνησης.

Ο ρόλος του Τμήματος δεν περιορίζεται στις δραστηριότητες του στο εθνικό επίπεδο αλλά επεκτείνεται και στο ευρωπαϊκό και διεθνές επίπεδο. Έχει την ευθύνη παρακολούθησης και μεταφοράς στο εθνικό δίκαιο, των ευρωπαϊκών νομοθεσιών και πολιτικών και είναι Εθνικό Σημείο Επαφής σε αριθμό διακυβερνητικών και διεθνών Οργανισμών, Συμβάσεων και Πρωτοκόλλων.

Επίκεντρο των δραστηριοτήτων του Τμήματος Περιβάλλοντος κατά το 2018 ήταν η εφαρμογή των διαφόρων νομοθετημάτων και πολιτικών που αποσκοπούν στην προστασία του περιβάλλοντος στα πλαίσια των αρμοδιοτήτων του.

A. ΕΛΕΓΧΟΣ ΤΗΣ ΡΥΠΑΝΣΗΣ (ΑΔΕΙΟΔΟΤΗΣΗ ΚΑΙ ΕΛΕΓΧΟΙ)

Αδειοδότηση

Το Τμήμα Περιβάλλοντος έχει την ευθύνη για την αδειοδότηση σύμφωνα με 3 Νόμους. Τα έσοδα από τα τέλη αδειοδότησης κατά το 2018 ανέρχονται στις 414 454 ευρώ.

Στα πλαίσια των περί Αποβλήτων εναρμονιστικών Νόμων του 2011 - 2016 χορηγούνται από τον Υπουργό, μετά από εισήγηση της Συμβουλευτικής Επιτροπής Διαχείρισης Αποβλήτων, Άδειες Διαχείρισης Αποβλήτων για επεξεργασία αποβλήτων. Εκδίδονται από τον Διευθυντή του Τμήματος Περιβάλλοντος Πιστοποιητικά Καταχώρησης στο Αρχείο Διαχειριστών Αποβλήτων σε πρόσωπα που ασχολούνται με α) συλλογή και μεταφορά αποβλήτων, β) εμπορία/μεσιτεία γ) επεξεργασία αποβλήτων στο χώρο παραγωγής τους. Κατά το έτος 2018, έχουν υποβληθεί 34 αιτήσεις και έχουν εκδοθεί 20 Άδειες Διαχείρισης Αποβλήτων. Για χορήγηση Πιστοποιητικού Καταχώρησης υποβλήθηκαν 239 αιτήσεις και χορηγήθηκαν 222 Πιστοποιητικά. Για την ευκολότερη ενημέρωση των ενδιαφερομένων μερών αλλά και των πολιτών γενικότερα, καταρτίστηκε κατάλογος των

αδειοδοτημένων διαχειριστών αποβλήτων, ο οποίος βρίσκεται στην ιστοσελίδα του Τμήματος Περιβάλλοντος (<http://www.moa.gov.cy/environment>) και επικαιροποιείται σε τακτική βάση.

Στα πλαίσια των περί Ελέγχου της Ρύπανσης των Νερών Νόμων 2002-2013, χορηγούνται Άδειες Απόρριψης Αποβλήτων. Στις άδειες ενσωματώνονται όροι για την προστασία των νερών και του εδάφους. Κατά το 2018, υποβλήθηκαν 154 αιτήσεις και χορηγήθηκαν συνολικά 38 Άδειες Απόρριψης Αποβλήτων σε βιομηχανικές, κτηνοτροφικές και άλλες εγκαταστάσεις.

Ο περί Βιομηχανικών Εκπομπών (Ολοκληρωμένη Πρόληψη και Έλεγχος της Ρύπανσης) Νόμος του 2013 (Ν. 184(I)/2013) αναρμόνισε την Οδηγία 2010/75/ΕΕ η οποία αναθεώρησε και ενοποίησε επτά παλαιότερες Οδηγίες. Στα πλαίσια του περί Βιομηχανικών Εκπομπών Νόμου κατά το έτος 2018 υποβλήθηκαν 7 αιτήσεις και εκδόθηκαν 8 Άδειες. Έγιναν δημόσιες ακροάσεις για 11 εγκαταστάσεις.

Επιθεωρήσεις/ Έλεγχοι

Το Τμήμα Περιβάλλοντος, με σκοπό την κάλυψη αναγκών εφαρμογής της νομοθεσίας, προχώρησε, κατά το 2018, στην αγορά υπηρεσιών 13 ατόμων για τη διεξαγωγή επιθεωρήσεων σε εγκαταστάσεις διαχείρισης αποβλήτων και συλλέκτες/μεταφορείς αποβλήτων στα πλαίσια εφαρμογής των περί Αποβλήτων Νόμων του 2011 μέχρι 2016, σε εγκαταστάσεις που εμπίπτουν στις πρόνοιες των περί Βιομηχανικών Εκπομπών Νόμων του 2013 και 2016 και στους περί Ελέγχου της Ρύπανσης των Νερών Νόμους του 2002 ως 2013, όπως επίσης και σε εγκαταστάσεις που εμπίπτουν στους περί Συσκευασιών και περί Αποβλήτων Συσκευασιών Νόμους του 2002 μέχρι 2012, στους περί Εκπομπών Φθοριούχων Αερίων Θερμοκηπίου Νόμων του 2016 και 2017, και στον περί Ουσιών που καταστρέφουν τη Στιβάδα του Όζοντος Νόμο του 2011.

Διεξήχθησαν συνολικά κατόπιν προγραμματισμού 2.022 επιθεωρήσεις ανά το παγκύπριο, σε μεγάλο εύρος δραστηριοτήτων οι οποίες κατηγοριοποιούνται ως εξής:

- (i) Για έλεγχο των όρων Αδειών Απόρριψης Αποβλήτων, Αδειών Βιομηχανικών Εκπομπών και Αδειών Διαχείρισης Αποβλήτων σε βιομηχανίες, κτηνοτροφικές εγκαταστάσεις και μονάδες διαχείρισης αποβλήτων.
- (ii) Συλλέκτες/Μεταφορείς αποβλήτων.
- (iii) Κατόχους ψυκτικού εξοπλισμού.
- (iv) Κατόχους/παραγωγούς αποβλήτων.
- (v) Για εξέταση παραπόνων και καταγγελιών (322).

Κατά τις πιο πάνω επιθεωρήσεις, στις περιπτώσεις που διαπιστώθηκαν παραβάσεις των Νομοθεσιών λήφθηκαν τα κατάλληλα μέτρα, όπως επιστολές συμμόρφωσης, επίδοση εξώδικης ρύθμισης και ετοιμασία εκθέσεων στον Γενικό Εισαγγελέα για λήψη ποινικών μέτρων. Συγκεκριμένα, επιδόθηκαν 98 εξώδικες ρυθμίσεις οι οποίες ανέρχονται σε χρηματικό ποσό 93 900 ευρώ. Τα έσοδα από τις εισπράξεις των εξώδικων ρυθμίσεων που εκδόθηκαν το 2018 ανέρχονται στις 72 700 ευρώ. Εισπράχθηκαν επίσης 16 230 ευρώ από καθυστερημένες εισπράξεις εξώδικων ρυθμίσεων προηγούμενων χρόνων.

Νιτρορύπανση

Το Τμήμα Περιβάλλοντος πραγματοποίησε αρκετούς ελέγχους σε όλες τις κτηνοτροφικές εγκαταστάσεις που δραστηριοποιούνται εντός των ευπρόσβλητων περιοχών Νιτρορύπανσης με απώτερο στόχο την πλήρη εφαρμογή της νομοθεσίας. Η Κύπρος, προχώρησε όπως είχε δεσμευτεί προς την Ευρωπαϊκή Επιτροπή σε κήρυξη του υδροφορέα Πεντάσχοινου, ως Ευπρόσβλητης Ζώνης στη Νιτρορύπανση. Ως εκ τούτου, οι Ευπρόσβλητες Ζώνες αυξήθηκαν σε 7: Κοκκινοχώρια, Κίτι-Περβόλια, Ακρωτήρι, Πάφος, Πόλη Χρυσοχούς, περιοχή Ορούντας και Πεντάσχοινος. Κατά το 2018 συνεχίστηκε η εφαρμογή του Προγράμματος Δράσης και του Κώδικα Ορθής Γεωργικής Πρακτικής. Έχουν κατατεθεί στη Βουλή Κανονισμοί για την ορθή διαχείριση της κοπριάς και άλλων αποβλήτων που προκύπτουν από τις αγελαδοτροφικές μονάδες.

Διαχείριση Ποιότητας Νερών Κολύμβησης

Το Τμήμα Περιβάλλοντος είναι το σημείο επαφής για την εφαρμογή της Οδηγίας για τη Διαχείριση της Ποιότητας των Νερών Κολύμβησης (2006/7/EK). Σύμφωνα με τα αποτελέσματα της τελευταίας Έκθεσης της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για το 2017, η Κύπρος είναι συμμορφωμένη με τις πιο αυστηρές προδιαγραφές της Οδηγίας και έχει εξαιρετικής ποιότητας νερά κολύμβησης. Για την κολυμβητική περίοδο του 2018, η οποία είχε διάρκεια από 1η Μαΐου μέχρι 31η Οκτωβρίου, έτυχαν παρακολούθησης 112 περιοχές νερών κολύμβησης σε όλη την παράκτια ζώνη της ελεύθερης Κύπρου. Η σχετική ετήσια έκθεση έχει σταλεί στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή για αξιολόγηση. Τα αποτελέσματα θα ανακοινωθούν τέλη του Μαΐου του 2019 και είναι ιδιαίτερα σημαντικά για την Κύπρο λόγω της επίδρασης τους στον τουρισμό και την οικονομία.

Επεξεργασία Αστικών Λυμάτων και Λάσσης

Στα πλαίσια εφαρμογής της Οδηγίας για την Επεξεργασία των Αστικών Λυμάτων, (91/271/ΕΟΚ) το Τμήμα Περιβάλλοντος προβαίνει σε δειγματοληψίες των επεξεργασμένων λυμάτων για έλεγχο της ποιότητας των απορρίψεων από σταθμούς επεξεργασίας αστικών αποβλήτων. Ετοίμασε επίσης τη 10η Έκθεση της Κύπρου όπως προβλέπεται από το άρθρο 15 της Οδηγίας, η οποία δημοσιεύτηκε στην ιστοσελίδα του Ευρωπαϊκού Οργανισμού Περιβάλλοντος (ΕΟΠ) στις 20.7.2018 και συνέβαλε στην ετοιμασία του νέου Εθνικού Προγράμματος Εφαρμογής της Οδηγίας (NIP 2016), το οποίο δημοσιεύτηκε στην ιστοσελίδα του ΕΟΠ στις 23.7.2018.

Μητρώο Έκλυσης και Μεταφοράς Ρύπων

Στα πλαίσια εφαρμογής του Ευρωπαϊκού Κανονισμού 166/2006/EK για τη δημιουργία Ευρωπαϊκού Μητρώου Έκλυσης και Μεταφοράς Ρύπων, το Τμήμα Επιθεώρησης Εργασίας και το Τμήμα Περιβάλλοντος συνέχισαν τη λειτουργία Μητρώου το οποίο περιλαμβάνει πληροφορίες αναφορικά με τις εκλύσεις ρυπογόνων ουσιών στον αέρα, τα νερά και το έδαφος από συγκεκριμένες βιομηχανικές και άλλες δραστηριότητες, καθώς και τις εκτός του χώρου των εγκαταστάσεων μεταφορές αποβλήτων και υπέβαλαν την ετήσια έκθεση στην Ε.Ε.

Διαχείριση Αποβλήτων Αμιάντου

Η μεταφορά και η τελική διάθεση των αμιαντούχων αποβλήτων στο μεταλλείο Αμιάντου πραγματοποιήθηκε με επιτυχία μέσω συντονισμένων από διάφορες κρατικές αρχές. Συνολικά 2485

κ.μ. αποβλήτων αμιάντου μεταφέρθηκαν στο μεταλλείο του Αμιάντου για ενταφιασμό.

Διαχείριση αποβλήτων εξορυκτικής βιομηχανίας

Στο πλαίσιο εφαρμογής της πιο πάνω νομοθεσίας, ετοιμάστηκαν 3 Κανονισμοί σχετικά με τα θέματα των Επιθεωρήσεων, Χρηματικής Εγγύησης και Βέλτιστης Χρήσης Κυανίου που απορρέουν από την αντίστοιχη Ευρωπαϊκή Οδηγία του 2006, οι οποίοι θα κατατεθούν σύντομα στη Βουλή.

Διαχείριση αποβλήτων από Εκσκαφές, Κατεδαφίσεις και Κατασκευές (Α.Ε.Κ.Κ)

Αρμόδια Αρχή για την εφαρμογή της νομοθεσίας σε θέματα Α.Ε.Κ.Κ μέχρι τις 5 Φεβρουαρίου 2016 ήταν το Υπουργείο Εσωτερικών. Μετά την ανάληψη των αρμοδιοτήτων, το Υπουργείο Γεωργίας, Αγροτικής Ανάπτυξης και Περιβάλλοντος αποτελεί πλέον την αδειοδοτούσα και την ελέγχουσα αρχή για την εφαρμογή της νομοθεσίας και επίτευξης των στόχων ανακύκλωσης των Α.Ε.Κ.Κ. Διαπιστώθηκε η ανάγκη για βελτίωση της υφιστάμενης πολιτικής για τη διαχείριση των Α.Ε.Κ.Κ. και η τροποποίηση των σχετικών κανονισμών. Στα πλαίσια αυτά και για πρόληψη, μείωση, σωστή διαχείριση των Α.Ε.Κ.Κ., επίτευξης των στόχων ανακύκλωσης και περιορισμού της απόρριψης Α.Ε.Κ.Κ. σε χωράφια, ρυάκια ή στις χωματερές, το Τμήμα Περιβάλλοντος είχε σειρά επαφών με αρμόδιες αρχές και εμπλεκόμενους φορείς και έχει ετοιμάσει προσχέδιο νέων Κανονισμών που έχουν τεθεί σε διαβούλευση. Οι Κανονισμοί αφού παρουσιαστούν σε δημόσια ακρόαση θα υποβληθούν για νομοτεχνικό έλεγχο.

Διασυνοριακές μεταφορές αποβλήτων

Το Τμήμα Περιβάλλοντος εφαρμόζει την Σύμβαση της Βασιλείας και τον Ευρωπαϊκό Κανονισμό 1013/2006/ΕΚ για έλεγχο μεταφορών αποβλήτων (εσωτερικές και διασυνοριακές). Κατά το 2016 έχουν εξαχθεί σύμφωνα με τον πιο πάνω Κανονισμό 5151,64 τόνοι επικινδύνων αποβλήτων. Πέραν των 150.000 τόνων μη επικινδύνων αποβλήτων (μέταλλο, χαρτί, πλαστικό, κ.λπ.) εξάγονται ετήσια, κυρίως προς τρίτες χώρες.

Β. ΕΚΤΙΜΗΣΗ ΕΠΙΠΤΩΣΕΩΝ ΣΤΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΚΑΙ ΟΡΙΖΟΝΤΙΑ ΘΕΜΑΤΑ

Νέα νομοθεσία για την Εκτίμηση των Επιπτώσεων στο Περιβάλλον

Εντός του 2018 ολοκληρώθηκε η διαδικασία εναρμόνισης της εθνικής νομοθεσίας με την Οδηγία 2014/52/ΕΕ για την εκτίμηση των επιπτώσεων ορισμένων δημοσίων και ιδιωτικών έργων στο περιβάλλον. Ο περί της Εκτίμησης των Επιπτώσεων στο Περιβάλλον από Ορισμένα Έργα Νόμος του 2018 [Ν.127(Ι)/2018] που τέθηκε σε ισχύ στις 31/7/2018, στοχεύει να ελαφρύνει το διοικητικό φόρτο και να διευκολύνει την αξιολόγηση των δυνητικών επιπτώσεων μεγάλων έργων, χωρίς να εξασθενούν τις υφιστάμενες περιβαλλοντικές διασφαλίσεις. Ο Νόμος εκσυγχρονίζει υφιστάμενη νομοθεσία που εφαρμόζεται από το 2005, η οποία έτυχε αριθμού τροποποιήσεων. Για την ορθή εφαρμογή του Νόμου πραγματοποιήθηκαν ημερίδες για ενημέρωση των αρχών αδειοδότησης, κρατικών υπηρεσιών, τοπικών αρχών, μελετητών και Μη Κυβερνητικών Οργανώσεων, στη Λευκωσία και Λεμεσό την περίοδο Σεπτέμβριος – Οκτώβριος 2018.

Μητρώο Μελετητών

Στα πλαίσια της πιο πάνω νομοθεσίας, κατατέθηκε νομοσχέδιο στο Γενικό Εισαγγελέα της Δημοκρατίας για τροποποίηση των άρθρων 2, 35, 36 και των Παραρτημάτων Οκτώ και Εννέα, ώστε να τεθεί σε εφαρμογή ένα πλαίσιο για το μητρώο μελετητών που εκπονούν Μελέτες Εκτίμησης Επιπτώσεων στο Περιβάλλον (ΜΕΕΠ). Το νομοσχέδιο διασφαλίζει την εφαρμογή των προνοιών της οδηγίας 2014/52/ΕΕ, συμβαδίζει με τα κυπριακά δεδομένα της αγοράς και επιτυγχάνει συγκερασμό των αποτελεσμάτων μιας ευρύτερης διαβούλευσης με τους ενδιαφερόμενους φορείς που έγιναν την περίοδο Σεπτέμβριος – Δεκέμβριος 2018.

Πλατφόρμα ενημέρωσης και συμμετοχής του κοινού

Το Τμήμα Περιβάλλοντος έθεσε σε λειτουργία διαδικτυακή πλατφόρμα ενημέρωσης και συμμετοχής του κοινού στις διαδικασίες εκτίμησης των επιπτώσεων στο περιβάλλον, μετά την εξασφάλιση της τεχνικής βοήθειας από το Scottish Environment Protection Agency (SEPA) μέσω της Ευρωπαϊκής Επιτροπής.

Εφαρμογή νομοθεσιών για την εκτίμηση των επιπτώσεων στο περιβάλλον – εξέταση μελετών

Στα πλαίσια των νομοθεσιών για την εκτίμηση των επιπτώσεων στο περιβάλλον από ορισμένα σχέδια, προγράμματα και έργα, κατά το 2018, καταχωρήθηκαν 298 περιβαλλοντικές μελέτες για έργα, εκ των οποίων αφορούσαν 159 Μελέτες Εκτίμησης Επιπτώσεων στο Περιβάλλον (ΜΕΕΠ), 109 Προκαταρκτικές Εκθέσεις Επιπτώσεων στο Περιβάλλον (ΠΕΕΠ) και 30 Έντυπα Πληροφοριών (ΕΝΤΥΠΟ 7), ενώ καταχωρήθηκαν 4 Στρατηγικές Μελέτες Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων (ΣΜΠΕ) για σχέδια και προγράμματα. Αντίστοιχα, εκδόθηκαν 100 περίπου Πιστοποιητικά Συμβατότητας και Βεβαιώσεις για συγχρηματοδοτούμενα έργα που είναι συμβατά με τις Εθνικές και Ενωσιακές Πολιτικές για το Περιβάλλον.

Στρατηγική Χαρτογράφηση θορύβου

Το Τμήμα Περιβάλλοντος ολοκλήρωσε τον τρίτο γύρο στρατηγικής χαρτογράφησης θορύβου για τα πολεοδομικά συγκροτήματα Λευκωσίας, Λεμεσού και Λάρνακας, μετά από τη διενέργεια δημόσιας διαβούλευσης τον Ιούλιο του 2018. Παράλληλα, εξέδωσε σχετικά Διατάγματα για τους Στρατηγικούς Χάρτες Θορύβου, Σχέδια Δράσης και Οδικούς Άξονες. Όλη η σχετική πληροφόρηση αποστάληκε στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή σύμφωνα με τις διατάξεις της οδηγίας 2002/49/ΕΚ και της εθνικής νομοθεσίας σχετικά με την αξιολόγηση και τη διαχείριση του περιβαλλοντικού θορύβου. Παράλληλα, ετοιμάστηκε νομοσχέδιο για εναρμόνιση της οδηγίας (ΕΕ) 2015/996 για τη θέσπιση κοινών μεθόδων αξιολόγησης του θορύβου (Παράρτημα ΙΙ της οδηγίας 2002/49/ΕΚ).

Ολοκληρωμένη Διαχείριση Παράκτιων Ζωνών

Το Τμήμα Περιβάλλοντος ολοκλήρωσε τη Στρατηγική και το Σχέδιο Δράσης για την Ολοκληρωμένη Διαχείριση Παράκτιων Ζωνών για την περίοδο 2018-2028, η οποία εκπονήθηκε με βάση τις πρόνοιες του Πρωτόκολλου για την Ολοκληρωμένη Διαχείριση Παράκτιων Ζωνών, της Σύμβασης της Βαρκελώνης, καθώς και τη Σύσταση σχετικά με την εφαρμογή στην Ευρώπη της ολοκληρωμένης διαχείρισης των παράκτιων ζωνών (2002/413/ΕΚ). Στα πλαίσια εκπόνησης της Στρατηγικής, από το

2016-2018, ετοιμάστηκαν ενημερωτικά δελτία, αναρτήθηκε σχετική πληροφόρηση στην ιστοσελίδα του Τμήματος Περιβάλλοντος και πραγματοποιήθηκε δημόσια διαβούλευση τον Νοέμβριο του 2018.

Δίκτυο EIONET

Ο Εκτελεστικός Διευθυντής του Ευρωπαϊκού Οργανισμού Περιβάλλοντος πραγματοποίησε επίσκεψη στην Κύπρο, το Νοέμβριο 2018, και συναντήθηκε με τα εθνικά σημεία επαφής του δικτύου EIONET, στο οποίο συμμετέχουν κρατικές υπηρεσίες που παρέχουν περιβαλλοντικά δεδομένα στον Οργανισμό.

Σύμβαση του Αρχους και Σύμβαση ESPOO

Το Τμήμα Περιβάλλοντος εφαρμόζει τις βασικές πρόνοιες του περί της Πρόσβασης του Κοινού σε Πληροφορίες που είναι Σχετικές με το Περιβάλλον Νόμου του 2004 (Σύμβαση Αρχους) και τους περί της Σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών για την Εκτίμηση των Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων σε Διασυνοριακό Πλαίσιο (Κυρωτικούς) Νόμους του 1999 και 2016 (Σύμβαση ESPOO).

Γ. ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΗΣ ΦΥΣΗΣ ΚΑΙ ΒΙΟΠΟΙΚΙΛΟΤΗΤΑ

Ευρωπαϊκό Οικολογικό Δίκτυο Natura 2000

Μέχρι το τέλος του 2018, έχουν κηρυχθεί 26 περιοχές του Δικτύου Natura 2000 σε Ειδικές Ζώνες Διατήρησης. Για τέσσερις από αυτές (Κοιλάδα Διαρίζου, Ξερός Ποταμός, Βουνί Παναγίας και Λίμνη Ορόκληνης) έχουν εκδοθεί και σχετικά Διατάγματα Προστασίας και Διαχείρισης, όπου, σύμφωνα με τις διαδικασίες που προνοεί ο σχετικός Νόμος Αρ.153(Ι)/2003, τίθενται μέτρα και δράσεις προστασίας για τους οικοτόπους και τα είδη και τα ενδιαιτήματα τους, καθώς επίσης και οι επιτρεπόμενες και μη επιτρεπόμενες δραστηριότητες σε αυτές.

Το Τμήμα έχει εφαρμόσει δράσεις εντός των περιοχών του Δικτύου, όπως έργα διατήρησης και αποκατάστασης φυσικών οικοτόπων και ειδών, καθαρισμού από απόβλητα και σκουπίδια, βελτίωση προσβάσεων για εξυπηρέτηση του κοινού, οριοθέτηση προστατευόμενων σημαντικών και σπάνιων εκτάσεων οικοτόπων και ειδών, δράσεις για αποτροπή χρήσης μηχανοκίνητων οχημάτων σε προστατευόμενες περιοχές, μέτρα ευαισθητοποίησης για το Δίκτυο και μετρά μείωσης επιπτώσεων από φωτισμό.

Χωροκατακτητικά Ξένα Είδη

Τα χωροκατακτητικά ξένα είδη (ΧΞΕ) είναι είδη που, εξαιτίας ανθρώπινων δραστηριοτήτων, μεταφέρονται εκτός του φυσικού τους εύρους εξάπλωσης, εγκαθίστανται, αναπαράγονται και εξαπλώνονται στη νέα περιοχή, με αρνητικές επιπτώσεις στην βιοποικιλότητα, οικονομία και ανθρώπινη υγεία. Η Κύπρος εφαρμόζει τον Ευρωπαϊκό Κανονισμό 1143/2014 για πρόληψη και διαχείριση της εισαγωγής και εξάπλωσης των ΧΞΕ. Κατά το 2018 διενεργήθηκε ανάλυση των διαδρομών ακούσιας εισαγωγής και εξάπλωσης των ειδών του καταλόγου ΧΞΕ ενωσιακού ενδιαφέροντος, ετοιμάστηκαν διαχειριστικά σχέδια για τρία ΧΞΕ (*Trachemys scripta*, *Procambarus clarkii*, *Pennisetum setaceum*) που είναι ευρέως εξαπλωμένα και καταρτίστηκαν χάρτες της

γεωγραφικής κατανομής τους. Το προσχέδιο νόμου που μεταφέρει διατάξεις του Κανονισμού σε εθνικό επίπεδο έχει προωθηθεί για ψήφιση εντός του 2019.

Βιολογική Ποικιλομορφία

Πραγματοποιήθηκε στο Sharm-El-Sheikh της Αιγύπτου από τις 17 μέχρι τις 29 Νοεμβρίου, 2018 η δέκατη τέταρτη Διάσκεψη των Συμβαλλόμενων Μερών της Σύμβασης για τη Βιολογική Ποικιλομορφία, καθώς επίσης και οι δύο Συναντήσεις για τα Πρωτόκολλα της Καρθαγένης για τη Βιοσφάλεια και της Ναγκόγια για την πρόσβαση στους γενετικούς πόρους και τη συμμετοχή στα εξ αυτών οφέλη. Κατά την υψηλού επιπέδου συνάντηση, όπου την Κύπρο εκπροσώπησε το Τμήμα Περιβάλλοντος, οι Υπουργοί δεσμεύτηκαν να δουλέψουν σε όλα τα επίπεδα της κυβέρνησής τους και σε όλους τους τομείς για να ενσωματώσουν τα θέματα βιοποικιλότητας και την προστασία της. Έχουν δεσμευτεί επίσης να επιταχύνουν τις προσπάθειες για την εφαρμογή του στρατηγικού σχεδίου για τη βιοποικιλότητα 2011-2020 και την επίτευξη των στόχων της βιοποικιλότητας Aichi κατά τη διάρκεια αυτών των δύο τελευταίων ετών που απομένουν. Επίσης, υιοθετήθηκε η «από το Sharm El-Sheik στο Πεκίνο» Ατζέντα Δράσης για τη Φύση και τους Ανθρώπους.

Γενετικοί Πόροι

Το Πρωτόκολλο της Ναγκόγια που επισυνάπτεται στη Σύμβαση για τη Βιολογική Ποικιλομορφία εφαρμόζεται μέσω του ευρωπαϊκού Κανονισμού 511/2014 που καθορίζει τις υποχρεώσεις των κρατών μελών για συμμόρφωση των χρηστών γενετικών πόρων. Η Κύπρος έχει ενσωματώσει σχετικές πρόνοιες για εφαρμογή του Κανονισμού σε εθνικό νόμο ο οποίος τέθηκε σε ισχύ την 1η Ιουνίου 2018. Εντός του 2018 ξεκίνησε επίσης η διαδικασία υιοθέτησης πλαισίου πρόσβασης σε γενετικούς πόρους της Κύπρου με ετοιμασία σχετικής μελέτης και πρότασης κανόνων στο πλαίσιο του Πρωτοκόλλου.

Εμπόριο Αγριων Ειδών Χλωρίδας και Πανίδας

Το Διεθνές εμπόριο ειδών άγριας ζωής, που ανέρχεται σε εκατομμύρια ευρώ το χρόνο, είναι η κυριότερη αιτία για την τεράστια μείωση του αριθμού πολλών ειδών ζώων και φυτών. Καθ' όλη τη διάρκεια του 2018 συνεχίστηκε ο συστηματικός έλεγχος των ειδών χλωρίδας και πανίδας που εισάγονταν ή εξάγονταν από την Κυπριακή Δημοκρατία. Στα πλαίσια αυτά το Τμήμα έλεγξε δεκάδες αιτήσεις για εισαγωγή ειδών, σε σχέση με τις πρόνοιες της Σύμβασης CITES.

Καταπολέμηση της Απερήμωσης

Η απερήμωση είναι ένα φαινόμενο που επηρεάζει πολλές χώρες του πλανήτη ανάμεσά τους και την Κύπρο. Τον Δεκέμβριο του 2017, το Ευρωπαϊκό Ελεγκτικό Συνέδριο πραγματοποίησε έλεγχο στην Κύπρο (συνολικά σε 5 Κράτη Μέλη) σχετικά με την κατάσταση ερημοποίησης στην Ε.Ε. Το 2018 και κατόπιν σχετικής συνεισφοράς όλων των αρμόδιων Τμημάτων και οργανισμών ολοκληρώθηκε και δημοσιοποιήθηκε το δελτίο ελέγχου. Το εν λόγω έγγραφο περιέχει πληροφορίες σχετικά με τα μέτρα πρόληψης και αποκατάστασης που μπορούν να ληφθούν, ενώ αναλύει τον τρόπο με τον οποίο αντιμετωπίζονται διάφορες πτυχές της ερημοποίησης στο πλαίσιο των ποικίλων στρατηγικών

εγγράφων και τομέων πολιτικής της ΕΕ, καθώς και τα χρηματοδοτικά προγράμματα της ΕΕ που υποστηρίζουν τις δράσεις που έχουν σχέση με το φαινόμενο της ερημοποίησης.

Πρόγραμμα για την Προστασία και Διαχείριση των Αλυκών Λάρνακας

Συνεχίστηκαν οι εργασίες της Επιτροπής Παρακολούθησης και Διαχείρισης των Αλυκών Λάρνακας, οι οποίες στόχο έχουν την προστασία και διαχείριση του ευαίσθητου οικοσυστήματος των Αλυκών Λάρνακας. Το Τμήμα Περιβάλλοντος σε συνεργασία και με τα άλλα αρμόδια Τμήματα, προχώρησε στην υλοποίηση δράσεων στην περιοχή, όπως συντήρηση κατασκευών περιμετρικά του μονοπατιού (παρατηρητήριο πουλιών και ξύλινη γέφυρα), καθαρισμοί εκατέρωθεν του μονοπατιού με κόψιμο χόρτων και κλάδεμα ακακίας, κ.λπ.

Δ. ΚΛΙΜΑ ΚΑΙ ΥΔΡΟΓΟΝΑΝΘΡΑΚΕΣ

Εθνικό σύστημα διακυβέρνησης για την ενέργεια και το κλίμα

Κατά το 2018 άρχισε τη λειτουργία του το Εθνικό Σύστημα διακυβέρνησης για την ενέργεια και το κλίμα, το οποίο θεσμοθετήθηκε με Απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου το Νοέμβριο 2017. Το εν λόγω Εθνικό Σύστημα Διακυβέρνησης, μεταξύ άλλων, έχει την ευθύνη για την παρακολούθηση της προόδου προς την κατεύθυνση της επίτευξης των εθνικών στόχων για την Ενέργεια και το Κλίμα και σε αυτό συμμετέχουν, πέραν από τους αρμόδιους Υπουργούς (Γεωργίας Αγροτικής Ανάπτυξης και Περιβάλλοντος, Ενέργειας, Εμπορίου και Βιομηχανίας, Μεταφορών Επικοινωνιών και Έργων, και Οικονομικών), ένα σύνολο εμπειρογνομόνων και Υπηρεσιών από διάφορα Υπουργεία. Η γραμματεία του εν λόγω Συστήματος είναι αρμοδιότητα το Τμήματος Περιβάλλοντος.

Στα πλαίσια της λειτουργίας του Συστήματος Διακυβέρνησης, ετοιμάστηκε κατά το 2018 το προσχέδιο του Εθνικού Σχεδίου για την Ενέργεια και το Κλίμα, το οποίο περιλαμβάνει πολιτικές και μέτρα που αφορούν διάφορους τομείς, προς επίτευξη των ακόλουθων, μεταξύ άλλων, στόχων:

(α) Μείωση της εκπομπής αερίων του θερμοκηπίου της ΕΕ κατά 40% μέχρι το 2030 σε σχέση με το 2005. Ο στόχος που καθορίστηκε για την Κύπρο είναι 24% μείωση των εκπομπών αερίων θερμοκηπίου από τα επίπεδα του 2005 (εξαιρούνται οι εκπομπές από την ηλεκτροπαραγωγή, το τσιμεντοποιείο και τα κεραμεία/ τουβλοποιεία οι οποίες εμπίπτουν στο Σύστημα Εμπορίας Δικαιωμάτων Εκπομπής Αερίων του Θερμοκηπίου). Σημειώνεται ότι, σύμφωνα με πρόσφατη απογραφή των εκπομπών της Κύπρου, ο τομέας των μεταφορών συνεισφέρει 49%, της ενέργειας (εκτός ηλεκτροπαραγωγής) 17%, των αποβλήτων 14%, της γεωργίας 12% και της βιομηχανίας 8%.

(β) Διείσδυση των Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας (ΑΠΕ) στην ακαθάριστη τελική κατανάλωση ενέργειας συνολικά κατά 32% στην ΕΕ μέχρι το 2030. Δεν έχουν αποφασιστεί μέχρι στιγμής δεσμευτικοί στόχοι σε εθνικό επίπεδο.

(γ) Μείωση ενεργειακής κατανάλωσης κατά 32,5% σε επίπεδο ΕΕ μέχρι το 2030. Η εκτιμωμένη εθνική συνεισφορά της Κύπρου προσδιορίζεται σε μείωση της πρωτογενούς κατανάλωσης ενέργειας κατά 9,5%, σε σχέση με την αντίστοιχη εκτίμηση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την Κύπρο το 2007.

Έκθεση της Κύπρου για τις απογραφές εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου

Σύμφωνα με την εθνική έκθεση της Κύπρου για τις απογραφές εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου, η οποία υποβλήθηκε στην γραμματεία της Σύμβασης Πλαίσιο των Ηνωμένων Εθνών για την Κλιματική Αλλαγή τον Μάιο 2017, στην Κύπρο οι εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου του 2016 αυξήθηκαν κατά 16% σε σχέση με το 2015, ενώ σε σχέση με το 1990 αυξήθηκαν κατά 69%. Σημειώνεται ότι στη μεγάλη αύξηση που παρατηρείται μεταξύ 2015 και 2016 συνέβαλε σε σημαντικό βαθμό η μεγάλη πυρκαγιά που πραγματοποιήθηκε στην περιοχή Σολέας.

Σύστημα εμπορίας δικαιωμάτων εκπομπής αερίων του θερμοκηπίου

Κατά το 2018 συνεχίστηκε η εφαρμογή της Ευρωπαϊκής Οδηγίας 2003/87/ΕΚ σχετικά με την θέσπιση Συστήματος Εμπορίας Δικαιωμάτων Εκπομπής αερίων του θερμοκηπίου εντός της Κοινότητας. Στα πλαίσια της Δημοπράτησης Δικαιωμάτων Εκπομπής Αερίων του Θερμοκηπίου πραγματοποιήθηκαν 147 δημοπρατήσεις δικαιωμάτων εκπομπής αερίων του θερμοκηπίου με καθαρά έσοδα για την Κυπριακή Δημοκρατία €26,9 εκ.

Προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή

Όσον αφορά τα θέματα προσαρμογής στην κλιματική αλλαγή, το Τμήμα Περιβάλλοντος, ως φορέας παρακολούθησης της υλοποίησης των μέτρων προσαρμογής της Εθνικής Στρατηγικής και του σχετικού Σχεδίου Δράσης βάσει σχετικής Απόφασης του Υπουργικού Συμβουλίου (Αρ. Απόφασης 82.555, Επίσημη Εφημερίδα 4543, ημερ. 21.7.2017, αρ. γνωστ. 699), πραγματοποίησε σειρά συναντήσεων με όλους τους εμπλεκόμενους με σκοπό (α) την επικαιροποίηση της Στρατηγικής, (β) την παρακολούθηση της προόδου υλοποίησης της Στρατηγικής και του Σχεδίου Δράσης και (γ) την ετοιμασία σχετικής έκθεσης προς το Υπουργικό Συμβούλιο σχετικά με την υλοποίηση των Μέτρων Προσαρμογής της Στρατηγικής και του Σχεδίου Δράσης Προσαρμογής στην Κλιματική Αλλαγή. Η εν λόγω έκθεση υποβλήθηκε και παρουσιάστηκε στο Υπουργικό Συμβούλιο από τον Υπουργό Γεωργίας, Αγροτικής Ανάπτυξης και Περιβάλλοντος τον Δεκέμβριο 2018.

Offshore Protocol – Πρωτόκολλο για εξερεύνηση και παραγωγή υδρογονανθράκων

Στα πλαίσια του Περί της Σύμβασης για την προστασία της Μεσογείου Θάλασσας από τη Ρύπανση και Περί Συναφών Πρωτοκόλλων (Κυρωτικού) (Τροποποιητικού) Νόμου του 2001 (Ν.20(III)/2001) και συγκεκριμένα του Πρωτοκόλλου για την Προστασία της Μεσογείου Θαλάσσης από τη Ρύπανση που προέρχεται από την Εξερεύνηση και την Εκμετάλλευση της Υφαλοκρηπίδας και του Θαλάσσιου Βυθού και του Υπεδάφους της (Offshore Protocol), κατά το έτος 2018 εκδόθηκαν επτά (7) άδειες – τέσσερις (4) για διερευνητικές γεωτρήσεις για εξεύρεση φυσικού αερίου και τρεις (3) για περιβαλλοντική έρευνα βάσης (επιστημονική έρευνα και δειγματοληψία) με σκοπό τη συλλογή περιβαλλοντικών δεδομένων στα πλαίσια μελλοντικών διερευνητικών γεωτρήσεων. Αφορούσαν περιοχές εντός των ερευνητικών τεμαχίων 3, 6, 8, 10 και 11 της Αποκλειστικής Οικονομικής Ζώνης της Κυπριακής Δημοκρατίας.

E. ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΑΠΟΒΛΗΤΩΝ – ΚΥΚΛΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ

Ευρωπαϊκές Εξελίξεις: Παρακολούθηση και εφαρμογή πακέτου Κυκλικής Οικονομίας

Στα πλαίσια του πακέτου μέτρων της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την Κυκλική Οικονομία, τον Ιούλιο του 2018 τέθηκε σε ισχύ το αναθεωρημένο νομοθετικό πλαίσιο για τη διαχείριση των αποβλήτων μέσω των τροποποιητικών Οδηγιών για το απόβλητα (2018/851/ΕΕ), για τις συσκευασίες και τα απόβλητα συσκευασιών (2018/852/ΕΕ), για την υγειονομική ταφή των αποβλήτων (2018/850/ΕΕ), για τα οχήματα στο τέλος του κύκλου ζωής, τις ηλεκτρικές στήλες και συσσωρευτές και τα απόβλητα ηλεκτρικών στηλών και συσσωρευτών και τα απόβλητα ηλεκτρικού και ηλεκτρονικού εξοπλισμού (2018/849/ΕΕ). Το Τμήμα Περιβάλλοντος έχει ξεκινήσει τις διαδικασίες μεταφοράς των εν λόγω οδηγιών για σκοπούς εναρμόνισης, οι οποίες αναμένεται να ολοκληρωθούν μέχρι τις αρχές του 2020.

Ως μέρος του πακέτου, υιοθετήθηκε επίσης η Στρατηγική για τις Πλαστικές Ύλες κάτω από την οποία η Ευρωπαϊκή Επιτροπή εξέδωσε πρόταση Οδηγίας για τη μείωση των επιπτώσεων ορισμένων πλαστικών στο περιβάλλον που στοχεύει στη μείωση της κατανάλωσης των πλαστικών μιας χρήσης. Κατά τη διάρκεια του 2018, το Τμήμα Περιβάλλοντος ενεπλάκη ενεργά στις συζητήσεις για διαμόρφωση της πρότασης. Η Οδηγία αναμένεται να ψηφιστεί από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο στις αρχές του 2019.

Παράλληλα, το Τμήμα παρακολούθησε τις συζητήσεις που ξεκίνησαν εντός του 2018 για την υιοθέτηση αριθμού εκτελεστικών και κατ' εξουσιοδότηση πράξεων από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή για τη θέσπιση κανόνων υπολογισμού, επαλήθευσης και υποβολής των στοιχείων που προβλέπονται από τις νέες τροποποιητικές οδηγίες.

Ευρωπαϊκές εξελίξεις: Ευρωπαϊκός Κανονισμός για την ανακύκλωση πλοίων

Από το 2013 βρίσκεται σε ισχύ ο Ευρωπαϊκός Κανονισμός για την Ανακύκλωση Πλοίων (1257/2013/ΕΕ) και τέθηκε σε πλήρη εφαρμογή από τις 31 Δεκεμβρίου 2018. Μία από τις πρόνοιες του Κανονισμού είναι η ετοιμασία Ευρωπαϊκού Καταλόγου με μονάδες ανακύκλωσης εντός και εκτός Ε.Ε. Πλοίο υπό σημαία κράτους μέλους της Ε.Ε μπορεί να ανακυκλωθεί μόνο σε μονάδες που περιλαμβάνονται στον Ευρωπαϊκό Κατάλογο. Η Κύπρος επηρεάζεται άμεσα από την εφαρμογή του Κανονισμού δεδομένου ότι ο στόλος μας είναι από τους μεγαλύτερους της Ευρώπης.

Εφαρμογή μέτρων Στρατηγικής Διαχείρισης των Δημοτικών Αποβλήτων: Κανονισμοί διαχείρισης των δημοτικών αποβλήτων από τις αρχές τοπικής αυτοδιοίκησης

Το 2018 το Τμήμα Περιβάλλοντος προχώρησε στην ετοιμασία προσχέδιου κανονισμών για τη διαχείριση των δημοτικών αποβλήτων από τις αρχές τοπικής αυτοδιοίκησης, οι οποίοι θα καθορίσουν υποχρεώσεις στις τοπικές αρχές για την εκπόνηση τοπικών σχεδίων δράσης πρόληψης δημιουργίας και διαχείρισης δημοτικών αποβλήτων και την εγκαθίδρυση συστήματος χωριστής συλλογής των δημοτικών αποβλήτων και συστήματος «Πληρώνω Όσο Πετώ». Το προσχέδιο των κανονισμών τέθηκε σε δημόσια διαβούλευση και αναμένεται η ψήφιση του εντός του 2019.

Εφαρμογή μέτρων Στρατηγικής Διαχείρισης των Δημοτικών Αποβλήτων: Πράσινα Σημεία

Αυτή τη στιγμή λειτουργούν παγκύπρια 15 Πράσινα Σημεία, ενώ αναμένεται εντός Απριλίου 2019 να

τεθούν σε λειτουργία και τα 8 πράσινα σημεία της επαρχίας Λευκωσίας. Στο παρόν στάδιο, γίνεται αξιολόγηση του ενδιαφέροντος των τοπικών αρχών για επέκταση του δικτύου με τη δημιουργία επιπρόσθετων Πράσινων Σημείων.

Νομοθεσίες που διέπονται από την αρχή της ευθύνης του παραγωγού: Διαχείριση αποβλήτων συσκευασιών

Στα πλαίσια εφαρμογής του περί Συσκευασιών και Αποβλήτων Συσκευασιών Νόμου, έχει ετοιμαστεί και υποβληθεί στην Ε.Ε. έκθεση για τη διαχείριση αποβλήτων συσκευασιών με έτος αναφοράς το 2015 για τα ποσοστά ανάκτησης/ανακύκλωσης που έχουν επιτευχθεί. Σύμφωνα με τα αποτελέσματα της έκθεσης, η συνολική ανακύκλωση και η συνολική ανάκτηση αποβλήτων συσκευασιών για το 2015 ανέρχεται στο 59,9%. Ειδικότερα για το κάθε ρεύμα συσκευασίας, τα ποσοστά ανακύκλωσης στην Κύπρο ήταν 33,2% για το γυαλί, 63,7% για το πλαστικό, 96,6% για το χαρτί/χαρτόνι, 72,3% μέταλλο και 9,2% για το ξύλο.

Σύμφωνα με τις πρόνοιες του περί Συσκευασιών και Αποβλήτων Συσκευασιών (Τροποποιητικός) Νόμος του 2017 Ν.163(Ι)/2017 και των περί Συσκευασιών και Αποβλήτων Συσκευασιών (Μείωση της Κατανάλωσης Λεπτής Πλαστικής Σακούλας Μεταφοράς) Κανονισμών (Κ.Δ.Π. 375/2017), την 1^η Ιουλίου 2018 τέθηκε σε εφαρμογή το μέτρο για την απαγόρευση της δωρεάν διάθεσης της λεπτής πλαστικής σακούλας μεταφοράς από πωλητές προϊόντων που διαθέτουν τέτοιες σακούλες μεταφοράς, με πάχος τοιχώματος μικρότερο από 50 μικρά (μm) στα σημεία πώλησής τους. Η χρέωση για κάθε λεπτή σακούλα μεταφοράς θα ανέρχεται κατ' ελάχιστον στα πέντε σεντς (€0,05) συν ΦΠΑ. Στα πλαίσια αυτά το Τμήμα Περιβάλλοντος πραγματοποίησε εκστρατεία ενημέρωσης από τις 23/6/2018 μέχρι και τις 8/7/2018.

Νομοθεσίες που διέπονται από την αρχή της ευθύνης του παραγωγού: Διαχείριση Αποβλήτων Ηλεκτρικού και Ηλεκτρονικού Εξοπλισμού (ΑΗΗΕ)

Με βάση την Ευρωπαϊκή Οδηγία (2012/19/ΕΕ) και τους Κανονισμούς (Κ.Δ.Π 73/2015 και 337/2017) οι “υπόχρεοι παραγωγοί” οργάνωσαν το Συλλογικό Σύστημα Διαχείρισης Μπαταριών (WEEE Cyprus Ltd) το οποίο βρίσκεται σε ισχύ από το 2009. Σύμφωνα με την έκθεση παρακολούθησης που υποβλήθηκε στην Ε.Ε., η κατά κεφαλή συλλεχθείσα ποσότητα ΑΗΗΕ το 2015 ανερχόταν σε 3,123 Kg/κάτοικο (4 kg/άτομο/έτος στόχος 2015), το οποίο αντιπροσωπεύει ποσοστό που ανερχόταν στο 26,5% του μέσου όρου των ποσοτήτων που διατίθενται στην αγορά την τελευταία τριετία σε σχέση με το στόχο του 45% που έχει τεθεί στη νομοθεσία για το 2016 και ο οποίος θα ανέλθει στο 65% το 2019.

Νομοθεσίες που διέπονται από την αρχή της ευθύνης του παραγωγού: Διαχείριση ηλεκτρικών στηλών και συσσωρευτών (μπαταρίες)

Με βάση την Ευρωπαϊκή Οδηγία (2006/66/ΕΕ) και τους Κανονισμούς (Κ.Δ.Π.125/2009, 79/2012 και 56/2016) οι “υπόχρεοι παραγωγοί” οργάνωσαν το Συλλογικό Σύστημα Διαχείρισης Μπαταριών (ΑΦΗΣ ΚΥΠΡΟΣ ΛΤΔ) το οποίο βρίσκεται σε ισχύ από το 2009. Εντός του 2018 ανανεώθηκε η έγκριση του Συλλογικού Συστήματος με ισχύ μέχρι τον Αύγουστο του 2024. Σύμφωνα με την έκθεση

παρακολούθησης που υποβλήθηκε στην Ε.Ε., το ποσοστό της χωριστής συλλογής των διατιθέμενων στην αγορά μπαταριών ανήλθε στο 30%, σε σχέση με ο στόχο του 45% που έχει τεθεί για το 2016 και μετά. Μέχρι το τέλος του 2017, το Συλλογικό Σύστημα είχε τοποθετήσει 3947 ειδικούς κάδους συλλογής αποβλήτων φορητών μπαταριών.

Όσον αφορά τις μπαταρίες οχημάτων, από το 2002 υπάρχει οργανωμένο δίκτυο χωριστής συλλογής και αποστολής τους σε αδειοδοτημένες εγκαταστάσεις διαχείρισης στο εξωτερικό. Υπολογίζεται ότι πέραν του 90% των μπαταριών οχημάτων που διατίθενται στην Κυπριακή αγορά συλλέγονται χωριστά και τυγχάνουν περιβαλλοντικά ορθής διαχείρισης. Ειδικά για το έτος 2017 συλλέχθηκαν και εξάχθηκαν σε αδειοδοτημένες εγκαταστάσεις του εξωτερικού περίπου 3716 τόνοι αποβλήτων μπαταριών οχημάτων.

Νομοθεσίες που διέπονται από την αρχή της ευθύνης του παραγωγού: Διαχείριση αποβλήτων ελαστικών

Σύμφωνα με τους περί Στερεών και Επικινδύνων Αποβλήτων (Διαχείριση Αποβλήτων Ελαστικών) Κανονισμούς του 2011 (Κ.Δ.Π.61/2011) για την ευθύνη του παραγωγού για τα ελαστικά, λειτούργησαν αρχικά τα τρία Συλλογικά Συστήματα RTM Tyres Recycling Ltd, E4C Ltd, και Nowgreen Ltd. Τον Φεβρουάριο του 2018, ο Υπουργός Γεωργίας, Αγροτικής Ανάπτυξης και Περιβάλλοντος ανακάλεσε την άδεια λειτουργίας του συλλογικού συστήματος της Nowgreen Ltd λόγω σοβαρών παρανομιών της εταιρείας.

Νομοθεσίες που διέπονται από την αρχή της ευθύνης του παραγωγού: Κανονισμός Χαρτιού Μη Συσκευασίας

Στις 15 Δεκεμβρίου 2017 δημοσιεύτηκαν στην επίσημη εφημερίδα της Κυπριακής Δημοκρατίας οι περί Αποβλήτων (Διαχείριση Αποβλήτων χαρτιού μη συσκευασίας) Κανονισμοί του 2017. Σκοπός των Κανονισμών είναι η θέσπιση μέτρων για τη διαχείριση των αποβλήτων χαρτιού μη συσκευασίας, μέσω της υιοθέτησης της αρχής της διευρυμένης ευθύνης του παραγωγού. Προς το σκοπό αυτό, εντός του 2018 οι παραγωγοί χαρτιού σε συνεργασία με το ΚΕΒΕ προχώρησαν με την ετοιμασία πρότασης για αδειοδότηση συλλογικού συστήματος.

Νομοθεσίες που διέπονται από την αρχή της ευθύνης του παραγωγού: Διαχείριση αποβλήτων φαρμακευτικών προϊόντων οικιακής προέλευσης

Το 2018 ετοιμάστηκαν Κανονισμοί, στα πλαίσια του περί Αποβλήτων Νόμου, οι οποίοι θα ρυθμίζουν θέματα διαχείρισης αποβλήτων φαρμακευτικών προϊόντων ανθρώπινης και κτηνιατρικής χρήσης οικιακής προέλευσης εφαρμόζοντας την ευθύνη του παραγωγού. Στις αρχές του 2019 θα πραγματοποιηθεί δημόσια διαβούλευση προς ενημέρωση των εμπλεκόμενων φορέων.

Αποδοτική χρήση των πόρων: Πράσινες Δημόσιες Συμβάσεις

Το Τμήμα Περιβάλλοντος συμμετέχει ως εταίρος στο έργο GreenS - Green public procurement supporters for innovative and sustainable institutional change του Ορίζοντα 2020, το οποίο στοχεύει στην υποστήριξη των Δημόσιων Αρχών και των Αρχών Τοπικής Αυτοδιοίκησης για διεκπεραίωση Πράσινων Δημόσιων Συμβάσεων. Στα πλαίσια του έργου αυτού, πραγματοποιήθηκαν έρευνες

αγοράς για πράσινα προϊόντα, πιλοτικές εφαρμογές και ενημερωτικά σεμινάρια. Το έργο ολοκληρώθηκε με επιτυχία τον Μάιο του 2018.

Το Τμήμα Περιβάλλοντος υποστηρίζει, το έργο Graspinnno, το οποίο χρηματοδοτείται από το πρόγραμμα Med Interreg 2014-2020. Το GRASPINNO επικεντρώνεται στην πράσινη καινοτομία.

Το 2018 πραγματοποιήθηκαν για πέμπτη συνεχή χρονιά τα Βραβεία των Πράσινων Δημόσιων Συμβάσεων (CY GPP AWARDS). Τα βραβεία αφορούσαν τις Αρχές Δημοσίου, Ημιδημόσιου Δικαίου και Τοπικής Αυτοδιοίκησης, αλλά και του Ιδιωτικού Δικαίου. Βραβεύτηκαν επίσης οι καλύτερες προτάσεις της Περιβαλλοντικής Δράσης με τίτλο «Σκέψου, Δράσε, Άλλαξε κι εσύ. Λέμε όχι στις πλαστικές σακούλες», που πραγματοποιήθηκε στα σχολεία πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στα πλαίσια της Ευρωπαϊκής Εβδομάδας Πρόληψης Δημιουργίας Αποβλήτων 2018. Παράλληλα, απονεμήθηκαν Πιστοποιητικά σε εταιρείες/οργανισμούς που καταχωρήθηκαν το 2018 στο μητρώο CY EMAS REGISTER.

Κατά το 2018, το Τμήμα Περιβάλλοντος συμμετείχε ενεργά στην Επιτροπή Αξιολόγησης Προσφορών για διαγωνισμούς του Γενικού Λογιστηρίου με στόχο την προμήθεια προϊόντων με οικολογική σήμανση.

Σύστημα Οικολογικής Διαχείρισης και Ελέγχου (EMAS)

Μέχρι τα τέλη του 2018, είχαν καταχωρηθεί στο μητρώο EMAS συνολικά 95 εταιρείες/οργανισμοί, δύο εκ των οποίων είναι Δημόσιοι Οργανισμοί και συγκεκριμένα Προεδρικό Μέγαρο Κύπρου και το κτήριο του Υπουργείου Γεωργίας, Αγροτικής Ανάπτυξης και Περιβάλλοντος.

Ευρωπαϊκό Οικολογικό Σήμα (EU Ecolabel)

Το 2018, υποβλήθηκαν πέντε αιτήσεις για απονομή του EU Ecolabel σε προϊόντα, οι οποίες αξιολογούνται, καθώς και αιτήσεις για τροποποίηση ετικετών σε υφιστάμενα προϊόντα. Μέχρι το τέλος του 2018, καταγράφονται συνολικά στην οικογένεια του EU Ecolabel 86 προϊόντα και 1 Υπηρεσία.

Ευρωπαϊκή Εβδομάδα Πρόληψης Δημιουργίας Αποβλήτων 2018 - EWWR 2018 (17/11/2018 – 25/11/2018)

Κατά την Ευρωπαϊκή Εβδομάδα Πρόληψης Δημιουργίας Αποβλήτων η Κύπρος συμμετείχε με συνολικά 7 δράσεις. Πέντε από τις δράσεις διοργανώθηκαν από το Τμήμα Περιβάλλοντος:

- (α) Διαγωνισμός στα σχολεία με το θέμα «Σκέψου, Δράσε, Άλλαξε κι εσύ. Λέμε όχι στις πλαστικές σακούλες», με βράβευση που πραγματοποιήθηκε στις 23/11/2018.
- (β) Εκστρατεία «Τέλος στα πλαστικά ποτήρια μιας χρήσης» σε καφετέριες, ξενοδοχεία και καφεστιατόρια από τις 17/11/2018 έως τις 25/11/2018.
- (γ) Δράση «Μαγειρεύω και δεν πετώ» για μείωση των τροφίμων που απορρίπτονται.
- (δ) Εκστρατεία μείωσης των πλαστικών μιας χρήσης στοχεύοντας στα καλαμάκια στις 18/11/2018.
- (ε) Ημερίδα «Ενημερώσου και μπες κι εσύ μαζί με μας στον κύκλο...» για την ορθολογική διαχείριση στερεών αποβλήτων στο δημόσιο τομέα, τη μείωση και αξιοποίηση βιοαποικοδομήσιμων αποβλήτων και τη δημιουργία δικτύου επαναχρησιμοποίησης και

ΣΤ. ΓΕΝΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ ΚΑΙ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ

Βελτίωση νομοθετικού πλαισίου του συστήματος αδειοδότησης και επιθεώρησης

Η Υπηρεσία Διαρθρωτικών Μεταρρυθμίσεων της Ευρωπαϊκής Επιτροπής (Structural Reforms Support Service - SRSS) και η Σκωτσέζικη Υπηρεσία Περιβάλλοντος (Scottish Environment Protection Agency - SEPA) έχουν υπογράψει συμβόλαιο για την παροχή τεχνικής βοήθειας από την Σκωτσέζικη Υπηρεσία Περιβάλλοντος, εκ μέρους της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, προς το Υπουργείο Γεωργίας, Αγροτικής Ανάπτυξης και Περιβάλλοντος (Τμήμα Περιβάλλοντος), για τη δημιουργία νέου νομοθετικού πλαισίου ώστε να χορηγείται στους φορείς εκμετάλλευσης μία περιβαλλοντική άδεια (single environmental permit) καθώς και η δημιουργία σώματος επιθεωρητών. Προς τους σκοπούς αυτούς, η Σκωτσέζικη Υπηρεσία Περιβάλλοντος έχει υποβάλει παραδοτέα σχετικά με τους πιο πάνω στόχους. Το Τμήμα Περιβάλλοντος, προχώρησε με αγορά νομικών υπηρεσιών, για την ετοιμασία 3 τροποποιητικών Νομοσχεδίων (περί Ελέγχου της Ρύπανσης των Νερών, περί Βιομηχανικών Εκπομπών και περί Αποβλήτων), οι οποίοι αξιολογούνται από το Τμήμα Περιβάλλοντος και θα υποβληθούν στο Γενικό Εισαγγελέα για νομοτεχνικό έλεγχο.

Πρόγραμμα Ευρωπαϊκής Εδαφικής Συνεργασίας από Ευρωπαϊκά Διαρθρωτικά Ταμεία:

- ***Interreg MED BLUE ISLANDS-Seasonal variation of the waste as an effect of tourism***
Με στόχο τη μείωση παραγωγής αποβλήτων που παράγονται λόγω του εποχικού τουρισμού, από την 1η Νοεμβρίου 2016, το Τμήμα Περιβάλλοντος «τρέχει» ως επικεφαλής εταίρος, σε συνεργασία με ακόμη 13 φορείς από 8 χώρες, το Ευρωπαϊκό Έργο Interreg Med Blueislands με συνολικό προϋπολογισμό €2.755.320,41. Στα πλαίσια του έργου έχουν γίνει μετρήσεις από παραλίες και θαλάσσιες περιοχές σε 8 νησιά και τα αποτελέσματα έχουν αξιολογηθεί σε έκθεση η οποία αναλύει το πρόβλημα της εποχιακής διακύμανσης της παραγωγής αποβλήτων. Επιπρόσθετα έχει διαμορφωθεί ένα πολυδιάστατο εργαλείο, το οποίο περιλαμβάνει προτεινόμενα σχέδια δράσης για την αντιμετώπιση των επιπτώσεων της εποχιακής διακύμανσης στην παραγωγή αποβλήτων.
- ***Interreg EUROPE-COCOON-PG102-Consortium for a Coherent European Landfill Management Strategy.***
Σκοπός του προγράμματος, το οποίο ξεκίνησε το 2017 με διάρκεια 5 χρόνων και όπου το Τμήμα Περιβάλλοντος συμμετέχει ως εταίρος, είναι η ανάπτυξη και ολοκλήρωση πολιτικών και η ανταλλαγή καλών πρακτικών, με στόχο τη δημιουργία σχεδίων δράσης σε θέματα διαχείρισης χωματερών στις περιοχές που λαμβάνουν μέρος στο εταιρικό σχήμα και στη συνέχεια η υλοποίηση αυτών των προγραμμάτων. Το 2019 αναμένεται να δημιουργηθεί σχετικό Σχέδιο Δράσης το οποίο η Κύπρος θα πρέπει να εφαρμόσει κατά την περίοδο 2020-2021.

- **Interreg Ελλάδα – Κύπρος BIOMA**

Το πρόγραμμα BIOMA αφορά τη διαχείριση των βιοαποβλήτων σε αποκεντρωμένες περιοχές.

- **Interreg Med Re-Live Waste**

Το πρόγραμμα Re-Live Waste, επικεντρώνεται στη βιώσιμη ανακύκλωση ζωικών αποβλήτων.

Έργα από Ευρωπαϊκά Διαρθρωτικά Ταμεία

- **Έργα Τομέα Διαχείρισης Αποβλήτων:**

Τα έργα του Τομέα Διαχείρισης Αποβλήτων εντάσσονται στον Άξονα Προτεραιότητας: Προστασία του Περιβάλλοντος και Αποδοτική Διαχείριση των Πόρων της Πολιτικής Συνοχής 2014 – 2020. Το Υπουργικό Συμβούλιο στην απόφασή του ημερομηνίας 23.7.2014, στο πλαίσιο έγκρισης του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Ανταγωνιστικότητα και Αειφόρος Ανάπτυξη 2014 – 2020» έχει εγκρίνει τα έργα:

- (α) Πρόγραμμα πρόληψης, μείωσης, χωριστής συλλογής και αξιοποίησης οικιακών και παρομοίου τύπου αποβλήτων σε Αρχές Τοπικές Αυτοδιοίκησης συνολικού προϋπολογισμού ύψους €20.000.000 και
- (β) Σχέδιο Χορηγιών σε επιχειρήσεις για προώθηση της αξιοποίησης των χωριστά συλλεγέντων αποβλήτων προϋπολογισμού ύψους €7.000.000

Πρόγραμμα μείωσης δημοτικών στερεών αποβλήτων παραλιακών ξενοδοχειακών μονάδων και συναφών χώρων μαζικής παραγωγής αποβλήτων στους Δήμους Λάρνακας, Αγίας Νάπας και Παραλιμνίου:

Το πρόγραμμα εντάσσεται στο Έργο «Πρόγραμμα πρόληψης, μείωσης, χωριστής συλλογής και αξιοποίησης οικιακών και παρομοίου τύπου αποβλήτων σε Αρχές Τοπικές Αυτοδιοίκησης». Σκοπός του προγράμματος είναι η λήψη μέτρων ορθολογικής διαχείρισης των δημοτικών στερεών αποβλήτων που παράγονται από ξενοδοχειακές μονάδες και συναφείς χώρους μαζικής παραγωγής αποβλήτων και η δημιουργία κατάλληλης υποδομής για χωριστή διαλογή και συλλογή των παραγόμενων αποβλήτων. Με σκοπό την αύξηση του ποσοστού υψηλής ποιότητας ανακυκλώσιμων υλικών και την εκτροπή βιοαποδομήσιμων αποβλήτων από την ταφή έχει τεθεί στόχος για χωριστή συλλογή από το έργο του παραλιακού Λάρνακας – Αμμοχώστου ποσότητας ύψους 10.000 τόνων αποβλήτων.

Στο πιλοτικό πρόγραμμα εντάχθηκαν οι Δήμοι Λάρνακας, Αγίας Νάπας και Παραλιμνίου. Η συνολική εκτιμώμενη αξία του προγράμματος υπολογίζεται να ανέλθει σε €8.250.000, ποσόν που αντιστοιχεί στο 30,5% του συνολικά εγκεκριμένου ποσού (€27.000.000). Το πρόγραμμα έχει υλοποιηθεί σε ποσοστό περίπου 90% σύμφωνα με τις μέχρι σήμερα δαπάνες. Αναμένεται ότι, θα ολοκληρωθεί εντός του 2019 με την παραλαβή και του υπόλοιπου εξοπλισμού. Η πρώτη έκθεση αξιολόγησης των αποτελεσμάτων από τη μέχρι σήμερα λειτουργία του αναμένεται να δημοσιευτεί εντός του 2019.

- **Διαχείριση της Χερσονήσου του Ακάμα**

Το Έργο Διαχείρισης της περιοχής του Δικτύου Natura 2000 «Χερσόνησος Ακάμα», εκτιμώμενου προϋπολογισμού 2 εκ. ευρώ εντάχθηκε υπό το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «Ανταγωνιστικότητα & Αειφόρος Ανάπτυξη» (Π.Π. 2014-2020) για συγχρηματοδότηση από τα Διαρθρωτικά Ταμεία της Ε.Ε (Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης). Το Τμήμα Περιβάλλοντος ως δικαιούχος, υλοποιεί μαζί με το Τμήμα Αλιείας και Θαλασσίων Ερευνών, το Τμήμα Δασών και την Υπηρεσία Θήρας και Πανίδας, δράσεις για τη βελτίωση της κατάστασης διατήρησης των ειδών και οικοτόπων και τη διαχείριση και ανάδειξη της περιοχής. Μέχρι το τέλος του 2018 ολοκληρώθηκαν 5 δράσεις που σχετίζονται με την προστασία της περιοχής από πυρκαγιές, με τη διαχείριση του Εθνικού Δασικού Πάρκου Ακάμα, με αποκατάσταση οικοτόπων, με παρακολούθηση της πτηνοπανίδας και με διαχείριση της ωοτοκίας των θαλάσσιων χελωνών της περιοχής. Οι δαπάνες του Έργου μέχρι το τέλος του 2018 αντιστοιχούν στο 25% περίπου του ενδεικτικού προϋπολογισμού.

Πρόγραμμα LIFE

Το Τμήμα Περιβάλλοντος ως Εθνικό Σημείο Επαφής, έχει την ευθύνη για ενημέρωση και στήριξη των πιθανών ενδιαφερόμενων φορέων για την υποβολή προτάσεων στο πλαίσιο του ανταγωνιστικού ευρωπαϊκού Προγράμματος για το Περιβάλλον και τη Δράση για το Κλίμα – LIFE. Το τρέχον έργο οικοδόμησης δυναμικού / ανάπτυξης ικανοτήτων *LIFE Cyclamen*, έχει ως στόχο την ενδυνάμωση του θεσμού όσο και του Εθνικού Σημείου Επαφής. Σε αυτό το πλαίσιο υλοποιήθηκαν δράσεις εκπαίδευσης προσωπικού και ενδιαφερόμενων ομάδων ιδιωτικού τομέα, δράσεις δικτύωσης, υποστήριξης υποβολής προτάσεων καθώς και διαχείρισης τρεχόντων έργων, και εξειδικευμένης ενημέρωσης έτσι ώστε να αυξηθεί το επίπεδο επιτυχών προτάσεων για χρηματοδότηση. Το 2018 υποβλήθηκε και εγκρίθηκε το Συνοπτικό Σημείωμα (Concept Note) για Ολοκληρωμένο Έργο LIFE IP για τη Φύση.